

Kết nối các thực tiễn canh tác nông nghiệp thích ứng và bền vững tại Lào

Hongnapha PHOMMABOUTH
Hội Phát triển Cộng đồng Xanh (GCDA)

Khái quát

- Với địa hình đất liền bao quanh, Lào có chung đường biên giới với Trung Quốc, Việt Nam, Campuchia, Thái Lan và Myanmar
- Tổng diện tích: 236.800 Km²
- Dân số: 6,5 triệu người
- Tăng trưởng GDP hàng năm: 7,9% (2011-2015)
- Thu nhập bình quân trên đầu người: 1970 USD (2015)

Khái quát (tiếp)

- Nền kinh tế dựa vào nông nghiệp với hơn $\frac{3}{4}$ trên tổng 6,5 triệu dân sống dựa vào nghề nông, hầu hết sử dụng các công cụ canh tác thô sơ
- Thiếu ổn định an ninh lương thực là một vấn đề, với hơn 30% dân số bị thiếu gạo theo mùa.
 - Một nhân tố tác động đến an ninh lương thực là sự gia tăng ảnh hưởng từ lũ lụt và hạn hán.

Phụ thuộc vào tài nguyên

- Người dân chủ yếu vẫn sống dựa vào nghề nông và khai thác nguồn tài nguyên sẵn có;
 - Đặc biệt, nông dân vẫn sử dụng các nguồn tài nguyên nông nghiệp đa dạng sinh học hoặc lâm sản ngoài gỗ làm nguồn lương thực, thuốc men và thu nhập hàng ngày.

Các thách thức và vấn đề đặt ra

- Tác động của biến đổi khí hậu, như mưa bất thường, mùa khô kéo dài đã ảnh hưởng nghiêm trọng đến sinh kế của người dân trên khắp đất nước.
- Lào đang vô cùng quan ngại trước hậu quả của biến đổi khí hậu đối với phát triển kinh tế, bao gồm nguồn nhân lực, mục tiêu giảm đói nghèo và sự bền vững về môi trường.

Sạt lở đất và hạn hán

Những bức ảnh được chụp trên đường đến một số ngôi làng tại huyện Vaphy, tỉnh Savavan (phía Nam Lào), đối tượng mà GCDA hướng tới.

Hội Phát triển Cộng đồng xanh (GCDA)

- **Đăng ký hoạt động** chính thức vào Tháng 3/2012 với danh nghĩa là một hội phi lợi nhuận quốc gia (NPA)
- **Mục tiêu chính:**
 - Phát triển các tổ chức sản xuất địa phương thông qua xây dựng năng lực và thành lập “các hệ thống nông nghiệp sinh lợi”
 - Thúc đẩy các thực tiễn nông nghiệp tốt và nông nghiệp hữu cơ
 - Hợp tác cùng các nhà sản xuất để học hỏi lẫn nhau, phát triển khả năng sản xuất và kết nối với thị trường
 - Cân nhắc cách tiếp cận định hướng thị trường, hỗ trợ phát triển bền vững cho nông dân, từ đó khuyến khích tôn trọng môi trường
 - Nâng cao hiểu biết và kỹ năng cho chính GCDA thông qua các hoạt động nghiên cứu và phát triển

Tầm nhìn

GCDA hướng tới trở thành một tổ chức phi lợi nhuận chuyên nghiệp trong lĩnh vực gia tăng thu nhập cho người nông dân thông qua “các hệ thống nông nghiệp sinh lợi”, với nền tảng vững mạnh trong nghiên cứu, phát triển sản xuất và quảng bá nông nghiệp sạch.

Cách tiếp cận

Cách tiếp cận định hướng của GCDA dựa trên năm giá trị cốt lõi: (i) quan niệm về phát triển xanh; (ii) phát triển cộng đồng tự định hướng; (iii) sáng tạo và đổi mới các mô hình phát triển bền vững; (iv) phát triển chuỗi giá trị dựa vào thị trường; và (v) GCDA là một tổ chức liên tục học hỏi và phát triển.

Date - Lieu

Tại sao cần phải thúc đẩy ‘nông lâm nghiệp sạch’?

Khủng hoảng sinh thái trong nông nghiệp

- Nông nghiệp (đặc biệt là **nông nghiệp hộ gia đình**) đang trải qua **khủng hoảng kinh tế** và **xã hội** kết hợp với **khủng hoảng sinh thái** (tức khủng hoảng khả năng màu mỡ tự nhiên của hệ sinh thái)
 - Sự biến mất của các hệ thống quản lý độ phì nhiêu tự nhiên ban đầu của đất (do bị canh tác theo kiểu đốt nương làm rẫy quá lâu)
 - Các hệ thống mới không thể cải thiện một các bền vững sản lượng trên mỗi hecta
 - Thực trạng di cư của một bộ phận nông dân nghèo trong các hệ sinh thái dễ bị tổn thương (do áp lực nhân khẩu, chính sách của nhà nước trong chuyển đổi sử dụng đất tạm thời sang vĩnh viễn, tích tụ đất đai...)

9

Hạn chế của cuộc cách mạng xanh và các tác động tiêu cực

- **Hoa lợi và sản lượng** (môi trường được kiểm soát và các điều kiện khí hậu lý tưởng cho nông nghiệp / độ màu mỡ của đất) → **đạt tới các giới hạn**
- Sản lượng kém trong môi trường dễ tổn thương và khí hậu không ổn định
- Giảm độ màu của đất, mất đất nông nghiệp, giảm đa dạng sinh học, cạn kiệt các nguồn tài nguyên không thể tái tạo và biến đổi khí hậu
- Sự phụ thuộc của các nông hộ phụ thuộc vào các cơ sở sản xuất phía thượng nguồn và hạ nguồn, nợ nần, áp lực từ các trang trại quy mô lớn (vấn đề chiếm dụng đất và tài nguyên)

10

Các tác động của biến đổi khí hậu

- Tăng biến động lượng mưa hàng năm, tăng tần suất xảy ra các hiện tượng thời tiết cực đoan, bùng phát dịch bệnh và sâu bệnh
- Hệ sinh thái đang khủng hoảng càng nhạy cảm hơn trước các hiện tượng thời tiết cực đoan (lũ lụt, hạn hán)

Thích ứng với biến đổi khí hậu tại Lào

Dự án Phát triển cây tre nhằm cải thiện an ninh lương thực, tăng thu nhập và thích ứng với biến đổi khí hậu cho các cộng đồng vùng sâu vùng xa, tỉnh Saravan, Lào

Giới thiệu dự án

- Cải thiện độ màu của đất và quản lý đất, phát triển các kỹ thuật kiểm soát sạt lở và xen canh
- Thúc đẩy các hệ thống đa dạng hóa nông nghiệp và xen canh để giảm thiểu tình trạng phụ thuộc vào độc canh hiện tại.

Mục tiêu

- Bước đầu cải thiện an ninh lương thực cho cộng đồng
- Thúc đẩy các hoạt động gia tăng thu nhập, như trồng tre
- Cải thiện quản lý tài nguyên thiên nhiên

Một số hình ảnh hoạt động

Các hoạt động chính

- Tăng cường nhận thức cho các cộng đồng về luật liên quan đến quản lý rừng
- Thành lập các nhóm chức năng gồm các đơn vị chế biến tre
- Thúc đẩy sự tham gia của tất cả các thành viên trong cộng đồng

Các hoạt động chính (tiếp)

- Xác định các cơ hội sinh kế thông qua tiếp cận tài chính tốt hơn và sử dụng nguồn nước từ các đập nước và các hệ thống tưới tiêu quy mô nhỏ được xây dựng.
- Thiết lập mô hình bảo vệ môi trường dựa vào cộng đồng từ hoạt động trồng tre

Bài học rút ra

- Khả năng làm chủ của cộng đồng
- Sự tham gia tích cực của các thành viên trong cộng đồng thông qua hoạt động tham vấn, dẫn đến sự hợp tác và thực hiện hiệu quả các sáng kiến từ chính cộng đồng
- Hiệu quả về chi phí (12.000 USD so với ước lượng của chính quyền là 100.000 USD cho một đập nước)
- Chính quyền địa phương là đơn vị điều phối hiệu quả
- Các cộng đồng bắt đầu khởi động kế hoạch tái trồng rừng của GCDA, hy vọng đem lại nguồn thu từ lâm sản tự nhiên bao gồm cây trồng và con vật, vốn đã không còn từ 10 năm trở lại đây.